



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

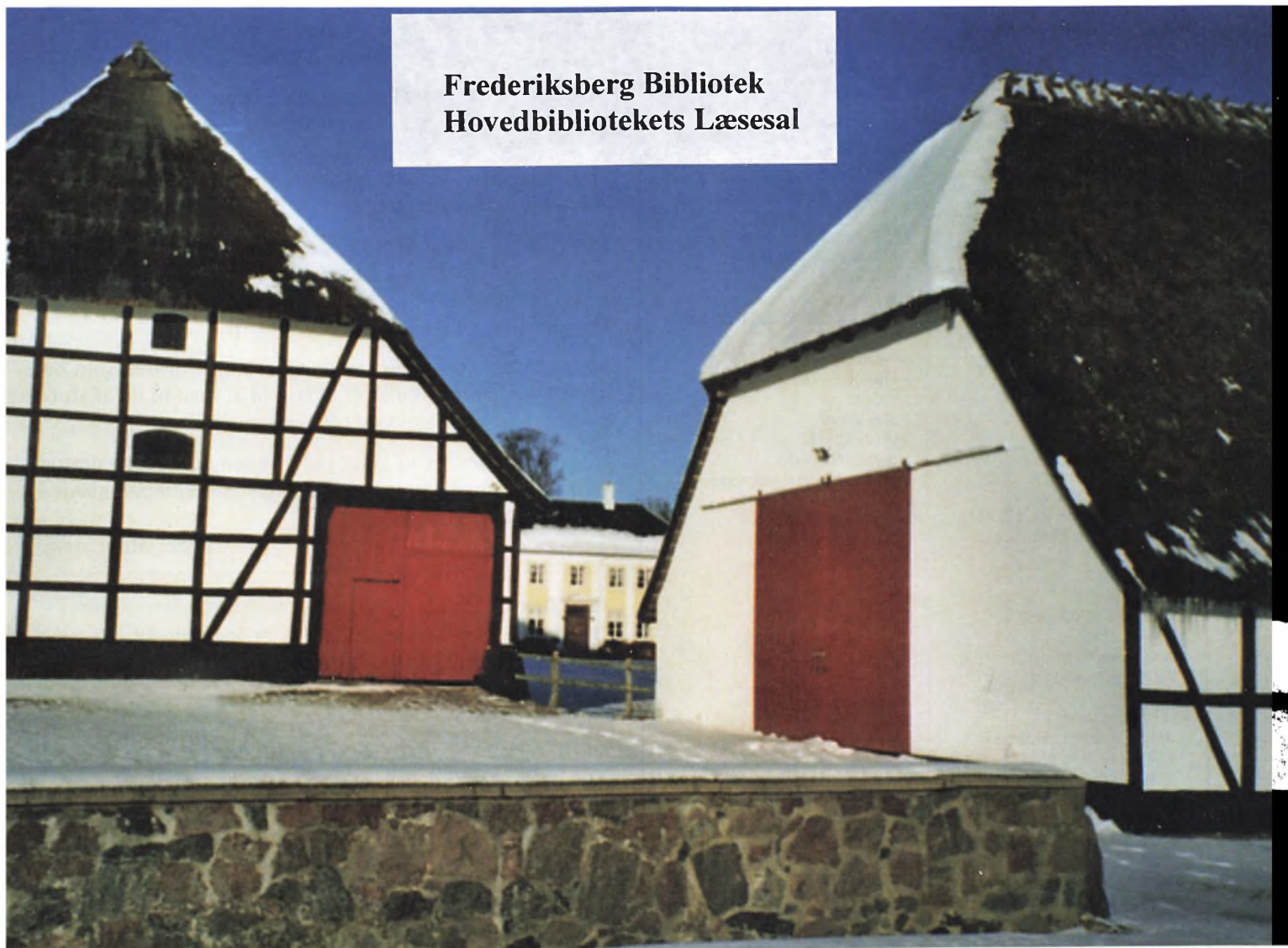
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver.....	side	2
Hvad forbereder vi os til?	side	3
Juletog fra gamle dage.....	side	4
Toftegård i Vendsyssel.....	side	6
Espe - 200 år i slægten.....	side	8
Slægtsgårdsarkivet.....	side	11
Den syvarmede lysestage.....	side	11
Den Belgiske Hest i Østjylland.....	side	12
Giv rum til midlertidige aktiviteter i tomme bygninger.....	side	14
Nyt fra kredsene	side	15
Carl Martin Christensen 70 år	side	16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

December 2010 - Januar 2011

Nr. 409 - 67. årgang



Frederiksberg Bibliotek
Hovedbibliotekets Læsesal

Espe mellem Skælskør og Korsør udgør et sjældent og smukt herregårdsmiljø.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN



Stiftet 5. juli 1941
www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtøst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
oesterbygaard@get2net.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Ypernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@digtele.dk
(Formand: Bornholmkreds)

Villy Langthjem,
Vildmosevej 15, 4293 Dianalund
tlf. 58 26 43 75
villy.l@privat.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen
»Kroghbrogård«, Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved
tlf.: 55 54 00 56
margit.h@jubii.dk
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen
»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
Kalmargårdparken 1,
Mørstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
Jægergården
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejlekreds)

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7,
Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3,
8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
»Volhøj«
Hovedvejen 1 C,
Tornby
9850 Hirtshals
tlf. 98 97 74 92
enovolhøj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Der tales om "Udkantsdanmark", men hvad er det? Her fra mit vestjyske hjem mener jeg, at udkanten af landet blandt andet er, hvor København ligger. Og København er ikke noget ideal. For der er luften forurenset, bilkøer spærrer for al trafik og narkomanerne efterlader kanyler overalt. Her ude på landet er luften frisk, det er til at færdes og her er ingen subkulturer.



For mig er forholdene i hovedstaden ikke et ideal.

Jeg ved godt, at mange betragter begrebet Udkantsdanmark i en økonomisk sammenhæng, men Danmark er et lille land, afstandene er små.

Har man, som jeg har gjort flere gange, rejst i f. eks. Australien, så har man oplevet afstande der gør en forskel.

Der er ingen grund til at hoppe på ideen med Udkantsdanmark, for så vil Dansk Slægtsgårdsforenings medlemmer netop bo rundt om i det reservat, som kaldes sådan. Og sådan er det ikke.

Vi landboere føler ikke, vi mangler noget af det, som de store byer har, og skulle vi få lyst til at tage til en af storbyerne, kan vi nå frem og tilbage samme dag.

Når dette læses, er vi langt inde i julemåneden, så derfor ønskes alle medlemmer af Slægtsgårdsforeningen glædelig jul og et godt nytår.

Peder Mouritsen.

Årsmødet 2011

Dansk Slægtsgårdsforening afholder årsmøde 28.-29. maj på Agerskov Kro, 6534 Agerskov.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:

Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf./Fax 58 58 40 16 og
Tlf. 58 38 38 08
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 410 udkommer omkring den 20. februar 2011. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. februar 2011.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Hvad forbereder vi os til?

*Pastor em. Viggo Jørgensen, Stenlille sendte sidste år
denne hilsen til slægt og venner.*

Redaktionen har fået lov til at bringe julehilsenen.

Nu er det ved at være jul igen. Og alle vegne er der gang i juleforberedelserne, trods al mediesnak om økologi og krisetider. Men hvad er det nu lige, de alle (næsten alle) har gang i? I dag er det 4. søndag i advent, altså sidste chance for at overveje, hvad det egentlig er, vi venter og har så travlt med at forberede os til.

Det nemme svar er selvfølgelig, at det er den forestående jul, det drejer sig om – den store og populære solhvervsfest (som skal være for alt folket), som vi har en tusindårig tradition for at fejre her i den mørkeste tid af året. Det gjorde de vilde nordboere også i middelalderen, længe før de havde set (hørt om) Lyset, der kom til verden i og med Kristus.

Men nu lever vi jo en del år "efter Kristus", så vi burde vide, mere end vikingerne, hvad det er, vi fejrer i denne store julefest. Desværre har den kristne julehøjtid aldrig fået sit eget navn i vores kirkeafdeling. Det er mere tydeligt i de engelsktalende kirker, hvor man jo fejrer Christmas. Så ingen kan være i tvivl om, hvad / hvem festen drejer sig om.

Teksten, som vi denne søndag hører i kirken, handler da også om Johannes Døberen, der var sat til at forberede / bane vej for Herrens komme. Sådant var det for resten også sidste søndag, hvor vi hørte, at Johannes (meget menneskeligt) kom i tvivl om, hvad det hele drejede sig om, og sendte bud til Jesus, for at spørge: Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?

Sådan er det jo altid: At det, som mennesker er optaget af / har travlt med, er noget som, de tror, betyder noget / er vigtigt for dem. Så lige nu ser det ud til, at julen er noget meget vigtigt – for de fleste. Den måde, mennesker arbejder / har travlt på, vil altid afhænge af, hvad det er, de håber på og forbereder sig til. Hva' for en "jul", f.eks. Og det, som hjertet er fuldt af, det er også, hvad mennesker snakker over med. Det er heller ikke anderledes for kristne mennesker: Det, som styrer vort liv, må altid være: Troen, Håbet og Kærligheden.

Lige nu giver en stille adventssøndag her i Stenlille anledning til en stille eftertanke, som må være relevant for alle kirkens medlemmer: Hvad er det egentlig, vi har så travlt med, og hvorfor? Hvad er det, der er så vigtigt for os alle sammen? Ja, det må på en eller anden måde have noget at gøre med, hvad / hvem vi tror på: Ham, som var, og som er, og som kommer!

Og hvad er det egentlig, vi forbereder os på og ser hen til / håber på? Er julen bare en endeløs kæde af happenings og arrangementer, som vi selv sætter op og skal nå at have forberedt – den største stressfaktor i december måned. Eller er julen også et befriende budskab, et evangelium om noget, der sker for os, nemlig at: Herren kommer,



Gud med os! Ja, det er jo et spørgsmål om, hvad / hvem vi håber på. Er julen, og et vellykket liv i det hele taget, afhængigt af, hvad vi selv kan præstere og indfri af forventninger (som vor egen lykkes smed)? Eller har vi alene sat vort håb til Ham, som har fremtiden i sine hænder, jfr. julebudskabet: Født er Herren af en mø, og vi ej fødes til at dø. Gud med os, Immanuel!

Eller hvad er det, kristelig talt, vi mener med ønsket om en "glædelig jul!", som alle sender hinanden nu for tiden? Ikke nødvendigvis, at vi får alle vore ønsker opfyldt, men at vi oplever den glæde at se et glimt af julens og livets lys, som er Kristus. I Ham er det blevet åbenbaret, at Gud selv er kærlighed og livets kilde. Og det er netop juleevangeliet ifølge Johannes: At Guds skabende og livgivende Ord blev kød, i skikkelse af et menneske. Og når vi hører Ordet om Kristus, og hans kærligheds Ånd fylder vore hjerter, så kan det også blive kød og få skikkelse i vores liv med hinanden. Kærligheden fra Gud er en gave, som vi har fået ganske gratis, og som vi derfor også skylder at dele med vor næste, uden betingelser. Hvor juleevangeliet bliver hørt og efterlevet, dér må julen også blive en glædelig begivenhed, ja "hjerternes fest", som man siger.

Det nye liv, som Kristus kalder os til – det er også det sande liv, det gode og det glædelige liv, som vi er skabt til at leve. Det var derfor, Ordet om Kristus skabte revolution og en helt ny epoke i historien – med før og efter Kristus. Som Paulus skriver i epistlen til i dag: Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer! Lad jeres mildhed blive kendt af mennesker. For Herren er nær. Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres (jule-) ønsker frem for Gud... Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus (Fil, 4,4-7).

Juletog fra gamle dage

*Projektleder John Højbusk, Banedanmark
har bibragt redaktionen denne beretning om juletrafikken i 1952.*

”Eksprestoget til Fyn og Jylland kører i dag i to afdelinger. Første afdeling kører 8.22 og anden afdeling kører 8.25, begge fra perron 3. Begge tog opnår samme færgeforbindelse i Korsør”.

Sådan lød et højtalerudkald lille juleaftensdag i 1952 på København H. Perronen var sort af mennesker, der nu myldrede ind i de to tog i håb om at få en siddeplads. Det lykkedes for næsten alle, for der var koblet 14 vogne på begge tog.

Forløberen blev kørt af en P-maskine, der var hentet ind fra reserven, mens det ordinære tog som sædvanligt blev kørt med en E-maskine. Der blev fløjtet afgang, store mængder røg og damp steg til vejrs på den anden side af Tietgensbroen, hjulene spillede, med stor kraftanstrengelse satte forløberen i gang og med langsom acceleration fortsatte toget forbi Dybbølsbro og Enghave. Da det var nået forbi Valby, gentog sceneriet sig for det ordinære tog. Fra Roskilde havde man endda indsat en 3. afdeling, fremført af en K-maskine, der standsede i købstæderne undervejs. Heldigvis havde man dog fordelt passagererne på en anden færge fra Korsør. Knap en time efter kørte det traditionelle landsdelseksprestog 25 fra København H med forbindelse fra Nyborg til Frederikshavn, også i to afdelinger.

Lillejuleaftensdag var traditionelt årets travleste dag. Udover de ordinære lyn- og eksprestog afgik der ikke mindre end 13 særtog mod Korsør, hvoraf de fleste ikke standsede undervejs. Nogle af de hurtigste tog havde betegnelsen damplyntog, eller mere populært ”sort lyn-tog”, hvortil der kun blev solgt et begrænset antal billetter. Pladserne var ikke nummererede, så det var bare om at komme først for at få en god siddeplads.

Da der skulle afgives melding, om hvor mange rejsende, der skulle videre med færgen, havde man et problem, hvis toget ikke standsede undervejs. Men det var der råd for: Når toget passerede kommandoposten i Ringsted, smed togføreren en mappe ud af toget med et skema over, hvor mange rejsende, der skulle mod Jylland, Svendborg eller Fåborg. En stakkels portør fra kommandoposten blev så sendt ud for at lede efter mappen på banelegemet efter at toget var passeret, så der tidsnok kunne afgives melding til Korsør.

På Sydbanen var trafikken koncentreret om juleaftensdag. Her var mange tog oprangeret af toakslede ”rystevogne”, da bogievognene var i brug andre steder. De fleste ordinære tog, også de hurtige, kørte stadig over Køge, da strækningen Ringsted-Næstved på det tidspunkt var en udpræget lokalbanestrækning. Her kørte mest diesel-elektriske ML-motorvogne fra 1929, der larmede vel rigeligt, hvad enten de holdt stille på stationerne eller kørte ude på strækningen. Et par særeksprestog kørte dog over Ringsted, de fleste standsede ikke før Næstved. De internationale tog kørte stadig over Storebælt, da motorfærgen Deutschland endnu ikke var kommet i drift på Gedser-Grossenbrode overfarten. Dampfærgen Danmark sejlede ganske vist en dobbelttur på ruten, men medtog ikke vogne. Om natten sejlede den desuden en dobbelttur Gedser-Warnemünde, men her var der ingen, der skulle til, i hvert fald ikke frivilligt, da Warnemünde lå øst for Jerntæppet.



På Nordvestbanen kørte et ekstra eksprestog i forbindelse til skibet til Samsø og Århus, udover et par persontog til Holbæk.

Selv på Slagelse-Næstved banen kørtes særtog med K-maskiner, nogle endda med forspand. Et morgentog fra Næstved standsede ikke undervejs, så her tog man også "taskeløsningen" i brug. Den blev smidt ud i Sandved med meddelelse om, hvor mange rejsende og hvor meget stykgods, der var til lyntogene.

Mellem Slagelse og Kalundborg kørte ikke særtog, men her mærkede man også, at det var jul, da visse tog blev fremført som damptog i stedet for den sædvanlige ML-motorvogn. MO-vognene, som blev leveret i stigende antal på dette tidspunkt, kørte finere steder.

På Nordbanen blev der kørt et par særtog med MO-vogne mellem Holte og Hillerød. Højtalerudkald på København H skulle annonceres "i betimelig tid", så rejsende kunne nå disse tog med S-toget til Holte. På Kystbanen kørtes blot et par tog efter normal køreplanstid. Et MO-tog med afgang fra Rungsted Kyst kl. 2.15. til København standsede også i Charlottenlund og Hellerup! Frederikssund kørte et særtog, normeret med en G-maskine (det var vist ofte en O-maskine i stedet for), udover et enkelt lokalt MO-togpar Ballerup-Måløv. Endelig kørtes et MO-trukket særtog mellem København L og Farum, men her skete det først juleaftensdag.

Hjemturen efter jul og nytår forløb ikke nær så koncentreret, da passagerstrømmen fordeltes på flere dage. For en sikkerheds skyld havde man dog kørt en D-maskine fra Godsbanegården til Taastrup med tenderen forrest til at hente eventuelle nedbrudte tog.

På den anden side af Storebælt koncentreredes trafikken naturligt nok om strækningerne Nyborg-Aalborg og Esbjerg samt et enkelt til Padborg. De fleste tog blev her kørt med R-maskiner. Særtogene havde så forbindelse med andre særtog på sidebaner, selv på så korte strækninger som Vojens-Haderslev og Rødekro-Aabenraa.

På de strækninger, der ikke tillod så store lokomotiver som R-maskinerne, kørtes med K-maskiner og MO-motorvogne. På den lange strækning mellem Vejle og Struer indsatte man dog D-maskiner, der bedre kunne klare stigningen op igennem Grejsdalen. Mellem Herning og Skjern blev der desuden indsat et tog med to-akslet MC-motorvogn fra 1928. Et tog, der afgik fra Langå 23.15, havde i Skive videre forbindelse med særrutebil til Glyngøre og særferge til Nykøbing Mors med ankomst kl. 2.35. Men så var man vist også mere end mørbanket, når man ankom til morsingboernes land.

På Sydlyn fra Nyborg til Svendborg og Fåborg kørtes med G- og A-maskiner, og her måtte man gribe til materielreserven af personvogne fra den sydfynske tid. Mellem Odense og Svendborg blev særtogstrafikken dog mest afviklet juleaftensdag, da der her var tale om mere lokal trafik. Her kørtes togene af D- og AF-maskiner og MP-motorvogne.

Det kunne tage tid at nå frem. Tog man f.eks. fra København kl. 7.00 var man i Esbjerg kl. 13.15. Hvis man til gengæld ville rejse til Struer over Kalundborg-Århus-Viborg ankom man først kl. 19.06 med afgang fra

København kl. 9.52. Og hvis man var så uheldig først at kunne rejse om aftenen kl. 18.50 fra København, var der ankomst i Aabenraa kl. 3.00.

Det var i hovedtrækkene, hvad en særtogskøreplan for jule- og nytårstrafikken 1952 kunne fortælle. Man kan af den se, at der må være ydet et kolossalt arbejde i, at få dette trafikale puslespil til at gå op. Alt disponibelt mandskab og materiel var sat ind. Dengang lå spidsbelastningsperioderne kun på få gange om året, så resten af tiden disponerede DSB over materiel, der ikke blev brugt til daglig. Knap 130.000 passagerer rejste mellem landsdelene i julen 1952.

Medvirkende til rejsemønsteret var, at befolkningen stadig kun havde ret til to ugers ferie om året og det derfor var naturligt, at der blev rejst ved højtiderne, hvor mange havde fri. I 1953 fik man ret til tre ugers ferie, og først i 1971 til fire.

Biler var der kun få af i 1952, og næsten ingen nye. En ny bil kostede over en årsløn for en arbejder eller funktionær. Hvis man var læge eller en anden samfundsvigtig person, kunne man måske købe en bil på indkøbstilladelse, ellers var prisen fastsat på dollarbasis, der var gældende for "almindelige" mennesker. Den lå flere tusind kroner over indkøbstilladelsesprisen. Denne situation varede endnu tiåret ud.

Ti år efter så det anderledes ud. Der var stadig brug for særtog, men slet ikke i samme omfang. Nu var der kø ved bilfærgeløjerne i Halsskov og Knudshoved.

Overenskomstforhandlingerne i 1961 fik forbruget til at stige eksplosivt og gav startskuddet til "de glade tressere". At det så var velfærd på afbetaling, tænkte kun få på.

Dette var et lille tilbageblik på en fjern fortid, men julestemningen er forhåbentlig stadig til stede.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen

Kåregård

Badstrupvej 39, 5485 Skamby

Toftegård i Vendsyssel

Toftegård er en af de 11 gårde, som lå i landsbyen Hvilshøj i Øster Brønderslev sogn. Med matriklen af 1844 fik gården nr. 9 og arealet var 140 tdr. land.

Den nuværende familie kom ind på Toftegård i 1906. I 1988 overtog Anne Birgitte og Knud Agergaard Thing gården, som er hendes hjem. De er tredje generation. Anne Birgitte Vestergaard Thing er cand. agro. og miljøkonsulent i Landbo Nord. Knud Agergaard Thing er 2. næstformand for Landbo Nord, hvor han tilmed er formand for økonomiudvalget.

Drift

Til Toftegård hører 375 ha og der er 125 ha i forpagtning. Al jorden ligger i et stykke. Markbruget er baseret på korn og raps- Der er 950 søer, årligt produceres 20.000 slagtesvin og der sælges ca. 7.000 30 kgs grise.

Søerne er på Toftegård, opdræt og slagtesvin er fordelt på tre andre gårde.

Al foderet blandes på Toftegård.

Der er 7 medarbejdere.

Familien

I 1906 købte Erik Peter Eriksen Toftegård, og hans svigerfader havde nabogården. Erik Peter Eriksen var gift med Else Eriksen, som døde i 1916 fra 6 børn. Året efter indgik han i ægteskab med Anna Matine f. Sørensen, der var niece til den første hustru. I dette ægteskab fødtes to børn, hvor den yngste var sønnen Hans Eriksen, som kom til verden i 1923.

I 1954 overtog Hans Eriksen Toftegård. Han var gift med Edel Boelt fra Randbæk i Saltum. De fik børnene Erik Peter Eriksen og Anne Birgitte Vestergaard Eriksen.

I 1988 blev Anne Birgitte gift med Knud Agergaard Thing. Den 1. august 1988 købte de Toftegård, som da havde et areal på 89 ha og en årlig produktion af 1.000 slagtesvin.

Anne Birgitte og Knud Agergaard Thing har børnene Karen Marie (1989), Hans-Erik (1991), Ane- Kathrine (1995) og Niels-Jacob (1998).

Bygninger

Stuehuset er opført i 1914, men gennemgik en total modernisering i 2002, hvor der også blev bygget en fløj til, som indeholder velfærdsrum til medarbejderne og garager. I 1991, 1996, 2003 og 2005 opførtes svinestaldene.

Avlsbygningen

Mest imponerende er den store længe, der blev opført i 1956 efter brand. Vendsyssel Tidende fra 9. september 1956 beretter om gården under overskriften: "Midtvendsyssels mest moderne gård under bygning i Hvilshøj."

I avisartiklen står:

"Den 24. marts nedbrændte de tre udlænger til Toftegård i Hvilshøj, og som forholdene lå, mente ejeren, gårdejer Hans Eriksen, at der ved opførelsen måtte tages det største hensyn til nutidens krav, således at de nye bygninger kunne udnyttes så rationelt som muligt, og man kunne undgå det store spild af arbejdstimer, som man ofte er udsat for i ældre landbrugsbygninger, hvor de forskellige afdelinger ikke er placeret i den rigtige orden, og derfor kræver unødigt og omstændelig transport af foder. Der blev set på nybygninger flere steder, og resultatet er af en sådan art, at Toftegård, når alt er i orden, må siges at være i hvert fald Midtvendsyssels mest moderne gård.

De tre længer er ved nyopførelsen blevet til én stor længe, således at alt i ordets egentlige forstand er samlet under et tag. Selve bygningen er 56 x 19 meter og ca. 11,5 meter høj. Mod vest er kostalden placeret og indrettet sådan, at der er plads til 49 køer foruden opdræt, i alt omkring 100 dyr.



Toftegård og tre generationer. Fra Venstre Knud Agergaard Thing, Anne Birgitte Thing, Niels-Jacob og Hans Eriksen.



Den store længe fra 1956, der samlede alle funktioner i en bygning, og blev dengang anset for at være det ypperste i rationelt landbrugsbyggeri.

Isolation og ventilation er det bedst tænkelige, idet man under jernbetonloftet har anbragt et lag træbeton. Kalvene får i den nye stald lov til at gå løse, og som noget helt nyt, har man i boksene anbragt skåle, som kan tage to liter mælk, så man fordringsmæssigt har noget at gå efter. I stalden er der endvidere indrettet nogle stier til søer, og her er det værd at lægge mærke til de automatiske drikkekar. I øvrigt er stalden indrettet med fælles udløsning af kobindslerne, båsene er lave og behagelige og grebningen af en passende bredde.

Ved gavlen mod vest ligger to store siloer, som gør transporten af ensilage nem og behagelig, og i staldens modsatte ende har man et frostfrit roerum, rum til kraftfoder og et dejligt mælkerum, hvor der vil blive installeret moderne mælkekølingsanlæg, ligesom der naturligvis er fliser på væggene.

Hestestalden er næsten symbolsk. Der er kun plads til to heste og et føl, medens der i Toftegårds gamle bygninger var plads til 14 heste.

Svinestalden er placeret mod øst og har plads til 160 svin. Også den er indrettet efter de mest moderne principper med isolation og ventilation og nem adgang til foderet.

Set fra nord og øst har Toftegård en vis lighed med moderne landbrugsbygninger i Norge og Sverige, hvor

man på en praktisk måde udnytter terrænforholdene. I Norge hører det ikke til sjældenhederne, at man ser landbrugsbygninger, hvor man kører op på femte sal. Slet så galt bliver det ikke på Toftegård, men man har her udnyttet terrænet på en sådan måde, at man ad en kørebros kan køre ind på staldloftet, hvor der er rigelig plads til halm, korn og hø, ligesom roerne køres ind på loftet, hvorfra de efter at have passeret en tørvasker falder ned i roerummet ved stalden.

Endnu kan man ikke få det helt rigtige indtryk af, hvordan den nye bygning vil tage sig ud, idet en del af de brandhærgede bygninger endnu ikke er fjernet, men alt tyder på, at den vil falde godt ind i landskabet og af samme grund heller ikke komme til at lide mange andre store landbrugsbygningers skæbne ved at virke for kolossal.

I en tid, hvor der klages over håndværkernes sendrægtighed, kan der måske være grund til at oplyse, at opførelsen af nybygningen først blev påbegyndt den 12. maj, og at alt vil være færdigt i løbet af få uger.

Endvidere skal bemærkes, at gårdejer Hans Eriksen har ladet opføre noget af en ønskevilla til gårdens fodermester, der tidligere havde bolig i en af de nedbrændte længer."

NYE MEDLEMMER

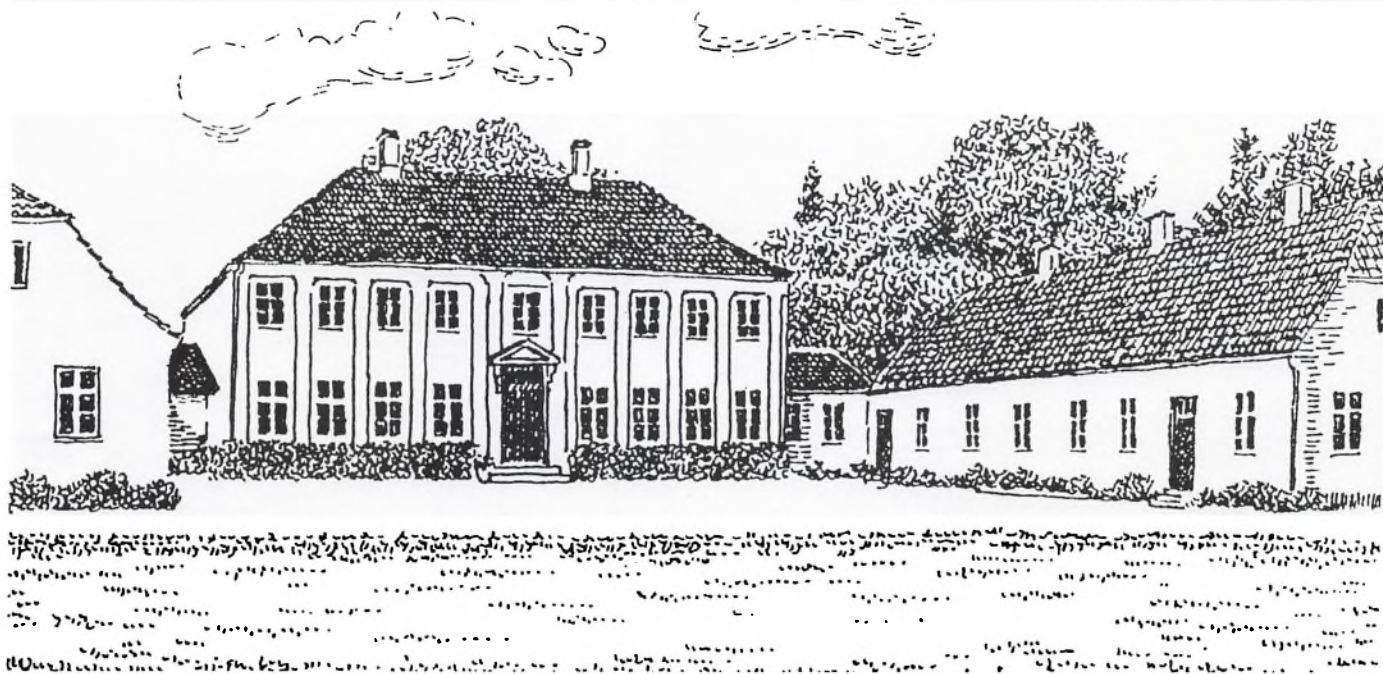
Gårdejer
Erik Hornstrup
"Vindtoftegård"
Hasseløvej 42
4873 Væggerløse

Niels Agerbo Hansen
Stenderupvej 23
6100 Haderslev

Gårdejere
Pia og Henrik Skaarup
"Nørregård"
Nørregårdsvej 63
Stubdrup
9700 Brønderslev

Gårdejere
Marianne og Svend Jepsen
"Abildgård"
Bjergvej 1
Tornby
9850 Hirtshals

Espe – 200 år i slægten



Espe, som i 200 år har været ejet af slægten Moltke, nu Moltke-Huitfeldt.

Sædegården Espe mellem Korsør og Skælskør har siden 1810 tilhørt slægten Moltke, og nuværende ejer er kammerherre Adam Carl greve Moltke-Huitfeldt, som overtog godset i 1977.

Til Espe gods hører hovedgården Espe - 281 ha, hovedgården Bonderup - 284 ha og Lindeskovgård - 149 ha. Hertil 203 ha skov og lidt øvrige tilliggender - i alt 942 ha.

Espe ligger meget naturskønt nær Store Bæltskysten og gårdens bygninger understreger herregårdsmiljøet. Hovedbygningen ligger mod nord. Den blev opført omkring år 1800. I 1848 ombyggedes hovedfløjes, så den blev i to etager og fremtræder i senempire. I 1901 ændre-

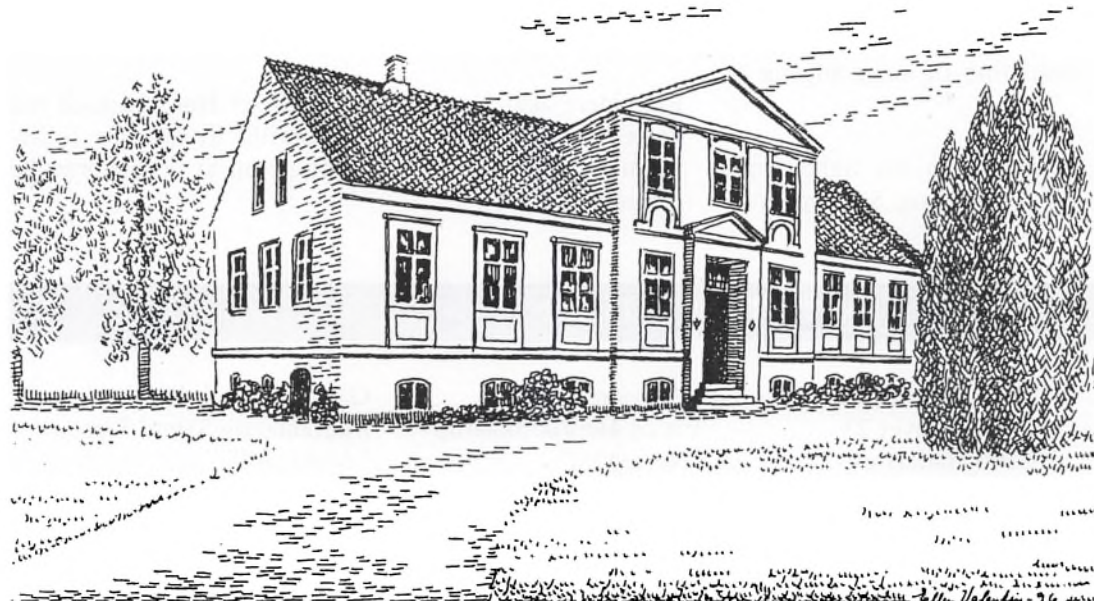
des facaden til haven med en tilbygning, der giver huset mere karakter.

Af det store kompleks af avlsbygninger er opført efter brand i 1825. Overfor hovedbygningen ligger tre store længer i bindingsværk og danner en stor gårdsplads. Oprindeligt var østlængen indrettet til hestestald, sydlængen til kostald og vestlængen var lade.

Sydlængen led under en storm i 1987, den blev genopført, og forbigående kan ikke se, at den gamle staldbygning nu er en stor hal, der bruges til ridehus.

De øvrige gamle længer er også holdt i fin stand, så det klassiske herregårdsmiljø er bevaret.

Mod øst strækker sig en del andre længer, bl.a. forvalterboligen.



Herregården Bonderup ved Korsør er oprettet i begyndelsen af 1700 tallet og har siden 1825 hørt under Espe. Hovedbygningen er opført i 1862.

Hovedgården Espe er opstået af landsbyen af samme navn, efter at Borrebys ejer - kansler Johan Friis - i 1561 købte den første af landsbyens fem gårde.

Skiftende ejere formåede at øge gårdens tilliggende, så den blev en komplet hovedgård.

I matriklen fra 1682 er Espe noteret for 21,7 tdr. hartkorn og det dyrkede areal vurderedes til 53 tdr.

land. Om skoven oplyses, at mange træer var afhuggede ved roden, mens de øvrige toppe var afstævnede, "så skoven var udygtig til olden." - Dvs. kvæg eller svin ikke kunne finde føde i skoven.

I P. Duus' værk fra 1840 med titlen "Bidrag til kundskab om de danske provindsers nærværende tilstand i oekonomisk henseende. Sorø Amt" står:

"I Boeslunde sogn Espe, komplet hovedgård, der står for følgende hartkorn: privilegeret hartkorn 21 tønder 5 skæpper 3 fjerdingkar 1 album, skov 1 td. uprivilegeret hartkorn (bøndergods) 33 td. 6 skp. 2½ alb. og matrikuleret kongetiende 19 tdr. 2 skp. 1 fjkr 1½ alb. I alt 75 tdr. 6 skp. 1 fjkr 2 1/4 alb. med et areal på 562 tdr. land til takst 14. Heraf agerland 430 tdr., eng og mose 12 tdr. og skov 120 tdr.

Kvægbesætningen består af 110 malkekøer foruden ungkvæg. Hollænderi (mejeridrift) bruges".

Duus oplyser også, at man ikke brugte sommerstaldfodring på Espe, selvom landokonoimerne dengang anbefalede at lade dyrene blive på stald hele året, og dermed opnå bedre udnyttelse af foderet.

I årene fra 1723 til 1810 havde Espe 15 forskellige ejere.

I 1775 blev Espe købt af kammerråd, senere justitsråd Morten Qvistgaard til Gjerdrup og Lyngbygård. Han var landvæsenskommissær og havde været med til at sælge ryttergodset. Senere blev han medlem af Den store Landbokommission, hvor han kom i modsætningsforhold til kommissionens sekretær Christian Colbiørnsen.

Qvistgaard var en meget dygtig landmand, som i 1788 overlod Espe til sin ældste søn Johan Rehling Qvistgaard, som solgte godset straks efter faderens død i 1798.

Efter nogle hurtige handler blev Espe i 1810 købt af Otto Joachim greve Moltke (1770-1853).

Han var søn af kong Frederik den Femtes overhofmarskal Adam Gottlob lensgreve Moltke, Bregentved.

I 1804 var Otto Joachim greve Moltke blevet direktør for Rentekammeret og i 1813 blev han præsident for Slesvig-Holstenske Kancelli.

I 1825 købte han nabogodset Bonderup, og siden har de to hovedgårde haft samme ejer.

Efter hans død rejstes en mindstøtte for ham i Bredager-skoven af godsets taknemmelige beboere, for han havde ophævet hoveripligten.

Efter Otto Joachim Moltkes død i 1853 overgik Espe og Bonderup til sønnen Adam Gottlob Moltke (1798-1863), som afhændede sine fæstegårde til arvefæste efter loven af 19. februar 1861.

Greve Moltke var generalkrigskommissær og kammerherre.

Tredje generation af slægten Moltke kom til i 1863 med Otto Joachim Vilhelm Moltke (1828-1868). Greven døde 40 år gammel og i ægteskabet med Georgine Charlotte Sophie Adolphine Sehested Juul var en lille datter. Men hustruen ventede barn, og fem måneder efter ægtemandens død fødte hun sønnen Adam Gottlob Moltke.

Adam Gottlob Moltke (1868-1958) besad Espe og Bonderup i de 90 år han levede. Han moderniserede driften og gjorde meget ud af bygningernes vedligeholdelse.

Espe have eget mejeri og her fremstilledes den fine camembert, som ved landsudstillingen i både 1938 og 1939 fik højeste bedømmelse.

Greve Moltke var fraskilt, og de to børn, der var født i ægteskabet, var døde. Han besluttede at den bedste til at føre godserne Espe og Bonderup videre for slægten var Adam Nicholas greve Moltke-Huitfeldt (1908-1991), næst yngste søn fra Glorup på Fyn.

Den nye ejer af Espe og Bonderup havde en lang karriere i udenrigstjenesten og samme år som han overtog godserne blev han ambassadør i Teheran. I 1970 vendte han hjem, bosatte sig på Espe

Lindeskovgård er den tredje gård i godsdannelse. Den blev oprettet i 1795 af landsbyen Lindeskovs 5 gårde, som hørte under Espe. Siden har været en ladegård og senere forpagtergård. De nuværende bygninger er opført efter brand i 1913.





Hovedbygningen fra havesiden

I ægteskabet med Margit von Rosen er tre børn, to døtre og en søn.

I 1977 overtog sønnen, Adam Carl Moltke-Huitfeldt Espe gods, efter endt landbrugsuddannelse.

Som den første af slægten boede han de første år på Bonderup, men flyttede senere ind på Espe. I 1987 blev Adam Carl Moltke-Huitfeldt gift med Bente f. Hansen og de har døtrene Julie Marie og Elise Josephine, og dermed er næste generation sikret.

Ægteskabet blev opløst, og nu hedder grevinden Anne Lotte Moltke-Huitfeldt.

Espe og litteraturen

Digteren Ludvig Holstein gik på Espes jorder, da han så solen skinne på Boeslunde kirkes gavle, det inspirerede han til efterårssangen "Det lysner over agres felt."

Forfatteren Poul Martin Møller var huslærer på Espe, og H. C. Andersen besøgte Espe 5 gange.



ESPE FRA LANDSBY TIL HERREGÅRD

Finn Pedersen har gennem mange år arbejdet med Espes godsarkiv, og i forbindelse med 200-året for slægtens Moltkes overtagelse af herregården, foranledigede godsejer, kammerherre Adam Carl greve Moltke-Huitfeldt, at der blev udgivet en bog om Espe. Det blev et rigt illustreret værk med meget interessante billeder ikke mindst af arbejdslivet på godset.

Foruden Finn Pedersens historiske afsnit, har greve Moltke-Huitfeldt bidraget med kapitler, og så har man forsynet bogen med erindringer fortalt eller nedskrevet af medlemmer af familien Moltke-Huitfeldt og gamle medarbejderne.

Bogen om Espe er en kildesamling til gårdens historie, men det er også interessante og muntre beretninger om livet på en dansk herregård gennem de sidste hundrede år.

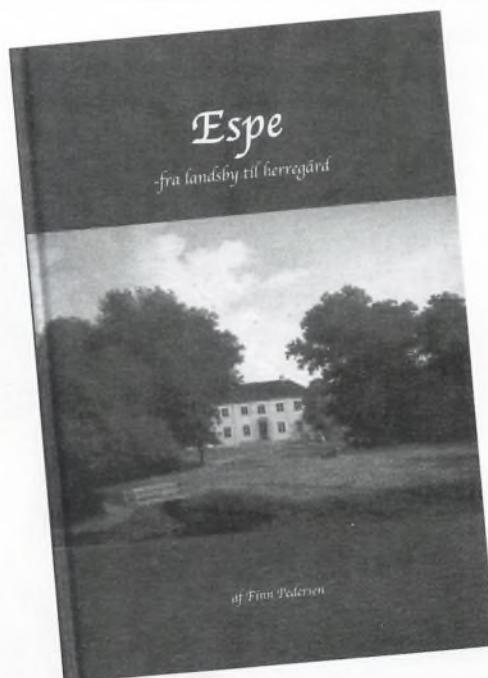
Det er Danmarks-, landbrugs- og kulturhistorie, og uanset om man bor i skyggen af Espe eller et andet sted, så er bogen meget læseværdig.

Finn Pedersen

ESPE FRA LANDSBY TIL HERREGÅRD

266 sider

Pris: 249 kr.



SLÆGTSGÅRDSARKIVET

Dansk Slægtsgårdsarkiv er ikke noget stort arkiv, men det er et godt arkiv, som rummer mange oplysninger, som personal-, gård-, egns- og andre historikere kan have megen glæde af.

Arkivleder er Ejgil Overby, som i mange år har stået i spidsen for arkivet. Indenfor de sidste år har der været et generationsskifte blandt medarbejderne. Nu er de faste medarbejdere Else Skovbo Jensen og Inge Nissen.

Arkivleder Ejgil Overby fortæller:

”Som det vel efterhånden er mange slægtsforskere bekendt har Slægtsgårdsarkivet til huse på Gammel Estrup ved Auning på Djursland. Der er åbent hver onsdag fra 11 til 15, men vi vil gerne gøre opmærksom på, at det er muligt for grupper på 10-20 personer, at få åbnet arkivet på andre tidspunkter, f. eks. om lørdagen eller om aftenen.

Med dette tilbud henvender vi os især til slægts- og lokalhistoriske foreninger, der ofte har medlemmer, som stadigvæk er på arbejdsmarkedet, og derfor kan have svært ved at tage til arkivet i den ordinære åbningstid.

Er nogen interesseret i at få mulighed for at undersøge, om slægtsgårdsarkivet eventuelt har noget om sin slægt, og det ikke er muligt at komme om onsdagen, så ret henvendelse til en forening som kan arrangere turen.

Før besøget anbefaler vi, at man orienterer sig på arkivets hjemmeside:

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Slægtsgårdsarkivet har telefon 86 48 48 16.”



Slægtsgårdsarkivets leder Ejgil Overby sammen med sine faste medarbejdere Else Skovbo Jensen og Inge Nielsen.

DEN SYVARMEDE LYSESTAGE

I vinduet bag mig står en syvarmet lysestage med lys i. Det er et arvestykke fra min fars hjem, idet hans forældre fik den til deres guldbryllup af en gruppe naboer, som sikkert har manglet en gaveidé.



Hvorfor finder vi denne jødiske olielampe i vore hjem og vore kirker?

Den syvarmede lysestage er et ægyptisk stykke, de syv arme, der hver holder en olielampe, viser hen til solen, månen og de dengang fem kendte planeter.

Jøderne tog en stage med, da de udvandrede fra Ægypten, for vi ved, at den syvarmede stage stod i jødernes ældste helligdom, Tabernaklet. Det var et telt, der fulgte det udvalgte folk på dets ørkenvandring fra fangenskab i Ægypten til Det forjættede Land.

Jøderne samledes til gudstjeneste i Tabernaklet.

I kong Salomons tempel opstilledes 10 syvarmede lysestage, hvis lamper var tændte om natten, for at de skulle anskueliggøre det som profeten Esajas i en tekst fra en senere tid sagde med ordene: ”Til dit lys skal folkene vandre, og konger til dit strålende skær!”

Efter hjemkomsten fra eksilet i Babylon blev det ødelagte tempel genopbygget, men tiden var trang, og derfor fandtes der kun en syvarmet lysestage.

Lysestagen var et velkendt symbol for de hjemvendte israelitter. De kendte den fra synagogerne, som var opstået under eksilet. Da de landflygtige af gode grunde ikke kunne holde gudstjeneste, for det kunne alene ske i Jerusalem tempel, som var det eneste sted, hvor man kunne bringe Gud ofre, men Guds ord og lovens lys skulle udbredes, og til at dække dette behov byggedes synagogerne, hvis funktion var at være samlingssted, hvor kendskabet til religionens indhold udøves, og den åndelige og religiøse udvikling fremmes.

Det udvalgte folks trængsler under fangenskab var et sørgeligt vidnesbyrd om, at lovens lys ikke var nok til at forene et folk med dets gud. Ikke fordi loven ikke var fuldkommen, men fordi folket ikke havde holdt lovens bud.

Denne erkendelse af at sidde i et åndeligt mørke førte med tiden til, at man fandt, at så var det endnu for tidligt at tænde de syv lys, hvilket dog ikke fik jøderne til at fjerne lysestagen, men blot til at slukke dens lys. Så blev den ikke lysende stage et symbol på det håb, som voksede frem, nemlig håbet om Messias' komme, som skal genforene det adskilte, og først når Han som forener Gud og mennesker til ét er kommet, skal lysene tændes.

Den kristne tro bygger på, at Messias er kommet. Med sine syv arme, som udgør en uadskillelig enhed, forkynnder den, at Han som forener det guddommelige (symboliseret ved 3-tallet) og det skabte (symboliseret ved 4-tallet) er kommet og er midt iblandt os.

Den syvarmede lysestage fortæller os, at Messias er kommet, og hvem Han er siges med de syv ord: ”Se Guds lam, der bærer verdens synd!” De tre første ord er om Gud og de fire sidste om mennesket.

Den gamle olielampe fra Ægypten og Jerusalem, den syvarmede lysestage, er et kristent symbol, når blot vi sætter lys i den.

Med dette strejftog gennem kulturhistorien ønskes alle Bladets læsere glædelig jul.

Den Belgiske Hest i Østjylland

Af Aksel O. Lindetoft

Artiklen bringes efter aftale med forfatteren og redaktionen for bogen Østjysk Hjemstavn 2010.



Det er i dag svært at forstå, at hesten op til 1950 var den altdominerende trækraft i landbruget. Agerjorden kunne ikke dyrkes uden heste, da slet ikke under 2. Verdenskrig. I 1947 var der i Danmark 601.000 heste, hvoraf 28.000 benyttedes i byerne. Hesten var med overalt. Overordnet havde den politikeres og statsadministrationens bevågenhed på grund af dens betydning for nationaløkonomien. Den gav beskæftigelse uden for landbruget til håndværkere så som beslagsmede, saddelmagere, karetmagere og flere til. Og i de enkelte landbrug var den en skattet medarbejder og nær ven.

Fotoet af det flotte tre-spand foran kultivatoren er taget i 1945 og giver et godt indtryk af markarbejdet på den tid. Derfor havde hesteavl, hesteopdræt og hestehandel en meget stor bevågenhed overalt.

Man havde forskellige hesteracer til at dække de forskellige behov, som landbruget havde. De mindre landbrug brugte gerne den kvikke og seje norske fjordhest. Også "russerhesten" var meget benyttet. Den var en lettere hest indført fra de Baltiske Lande.

De flotte Oldenborgere og Frederiksborgere benyttedes til køre- og ridebrug. De større landbrug havde forkærlighed for de svære hesteracer, som i Danmark hovedsagelig bestod af Den Jyske Hest og Den Belgiske Hest. Begge heste var svære og tunge trækdyr, som indbyrdes konkurrerede om landmændenes gunst.

En kappestrid, som ind i imellem kunne bringe stærke følelser frem.

Den Jyske Hest var, som navnet antyder, fremavlet i Danmark, og dens tilhængere mente, naturligt nok, at den havde førstefødsret, og at Den Belgiske Hest var en upassende tilløber udefra.



Flot trespand foran kultivator – 1945

Den Belgiske Hest

Den Belgiske Hest var, som navnet siger, fremavlet i Belgien, nærmere betegnet i Wallonien, som er et område i det sydlige Belgien og det nordlige Frankrig. Det var naturligt nok hestehandelens folk, som tog de første skridt til dens udbredelse i Danmark. Omkring år 1900 indførte godsejer Skov i Vejle to hingste fra Belgien og stillede dem til rådighed for avlsarbejde på Vejleegnen. Det havde tilsyneladende ingen interesse, så han solgte dem igen til Tyskland. Men andre tog tråden op, og få år senere, under krigen 1914-18, var der på Sjælland og Fyn allerede så mange belgiske heste, at man kunne danne hesteavlsforeninger og så småt begynde at organisere et regulært avlsarbejde



Fra hingstekåringen i Århus 1936.

Et vigtigt led i avlsarbejdet var udvælgelsen af de bedste heste. Dette foregik ved såkaldte kåringer. For belgierhestene foregik hoppekåringerne om sommeren og for hingstene om vinteren. Et foto fra hingstekåringen i Aarhus er taget i februar 1936, hvor det foregik på Kvægtorvets areal. Manden med den sølvbeslåede mønstringspisk er Grd. J. P. Lindetoft, hvem hestene tilhørte.

I Jylland kom avlsarbejdet lidt senere i gang end på Øerne. I 1924 dannedes i Sønderjylland en forening som hed "Slesvigsk-Belgisk Hesteavlsforening". Ved en generalforsamling i 1925 omdannedes denne forening til "Belgisk Hesteavl i Jylland". Man valgte en bestyrelse på syv medlemmer. Hver af disse blev valgt landsdelsvis, og de skulle varetage arbejdet for Den Belgiske Hests fremgang i deres respektive område.

For Østjylland valgtes en ung landmand fra Lisbjerg, Grd. J. P. Lindetoft, Terp Østergård, pr. Lystrup.

I det følgende skal vi se lidt på, hvorledes kappestriden mellem "jyderne" og "belgierne" udviklede sig i de følgende 25 år, og hvorledes den unge landmand og hesteentusiast fra Lisbjerg røgtede det hverv, som han havde påtaget sig i 1925.

Antal hingste	1923	1933	1944	1949
Jysk race	889	577	697	479
Belgisk race	68	242	529	567

Kappestriden

Foreningen Belgisk Hesteavl eksisterer stadig, men vi skal her kun se på udviklingen frem til 1950'erne, hvor hesten som trækraft blev afløst af helt andre hestekræfter. I anledning af 25 års-jubilæet for foreningen "Belgisk Hesteavl i Jylland" udkom et jubilæumsskrift i 1950. I dette skrift havde foreningens sekretær et indlæg om foreningens første tid, hvorfra her bringes et citat:

"Hele den officielle Jydske hesteavl vendte sig skarpt mod Belgieravlen. Vi var naive nok til flere gange, at foreslå de Jydske Hesteavlsforeninger at afholde hingstekåring sammen, men fik pure afslag, endda at vi havde fælles Statskonsulent, der allerede på det tidspunkt var begyndt at orientere sig om Belgieravlen."

Nå ja, sund kappestrid er af det gode og den fortsatte mellem jyder og belgiere i de følgende år. Omstående statistiske tal fra året 1949 viser følgende forhold mellem hingstenes antal i Jylland og udviklingens forløb:

Man kan spekulere over, hvorfor denne udvikling fandt sted. Et endegyldigt svar får man nok aldrig, men man talte i sin tid om, at belgierhesten havde et roligt og afbalanceret temperament, samt at den havde "renere ben". Hermed mentes, at dens behåring ved koderne, dvs. hårene over hestens hov, var mindre end hos jyderne. Dette betød, at det var lettere at holde hesten fri for muk. (Muk er en infektionssygdom, som optræder på grund af bakterier, og som er smertende og stærkt generende for dyret. Den behandles med bakteriedræbende midler.) Jo større og mere busket hårlaget var, desto sværere var det at holde hestens ben rene. Dertil kom, at den belgiske race var en international race, som derfor langt lettere var skånet for indavl.

Østjylland

Som nævnt blev belgieravlen i Østjylland sat i gang af den unge J. P. Lindetoft i Lisbjerg Terp. I dette arbejde havde han i den første tid stor støtte og samarbejde med Rasmus Overgaard, Søften. Efterhånden som interessen for belgierne bredte sig, kom flere dygtige landmænd til:

Rasmus Rasmussen, Årslev Skovgaard, Pouli Nielsen, Kysing, Rasmus Andersen, Mjesing, Nicolaj Poulsen, Søften, for blot at nævne nogle få.

Avlsarbejdet foregik på den måde, at hoppen blev bragt til hingsten og ikke omvendt. Hver sommer var der derfor et meget stort besøg af fremmede hopper på Terp Østergård, hvor J. P. Lindetoft havde

flere hingste til rådighed. Man skal huske på, at al transport dengang foregik til fods, og hvis hoppen kom langvejs fra, lod man den gerne blive på Terp Østergård i op til tre uger (for at sikre drægtighed).

Da de store landbrug på Djursland, såsom Møllerup, Isgård, Bjørnholm og andre sendte flere hopper af gangen, førte det til "opstaldning" af

mange fremmede heste henover hele sommeren. Disse "frem-medede" hopper gik fredeligt og hyggede sig på engene i Egå-dalen, hvor Terp Østergård havde engareal. Det stillede selvfølgelig store krav til staldkarlene, som ikke havde mange fritimer – endsige week-ends. Det er dog vist kun sket en enkelt gang, at en forkert hest blev sendt tilbage til ejeren.

Opdræt og handel

Ved kåring og ved salg af en hest skulle denne mønstres. Man kunne derved få et indtryk af dens bevægelser, såvel i skridtgang som i trav. På billedet ses en af Århusegnens betydeligste belgiske avls-hingste, Matador Zoulou, i rask trav.

At mønstre en hest var en sag for folk med en særlig evne til at omgås heste. Ved de store skuer, som fx det årlige Jydske Ungskue blev der uddelt præmier til de mænd, som havde vist særlige evner i denne disciplin.

Hestehandel og hesteopdræt var naturligvis ikke forskånet for uoverensstemmelser mellem købere og sælgere, snarere langt derfra. Et par eksempler kunne måske illustrere dette.

En skjult fejl??

Tvistigheder omkring husdyr blev afgjort ved voldgiftsretten. En sådan voldgiftsavgørelse fandt vej til en hel spalte i Hippologisk Tidsskrift i udgaven fra december 1943. Den handlede om en hingsts ufrugtbarhed. Tja. Hvis man har en ufrugtbar avlshingst, så har man et problem. Man kan sige, at det handler om en skjult fejl, som man ikke umiddelbart kan se.

Historien var, at gårdejerne J. P. Lindetoft, Terp, og Julius Jensen, Grundfør Mølle, Hinnerup i fællesskab havde en hingst, som var købt hos grosserer Th. Nyboe, Brabrand. De anlagde sag mod sælgeren for at have solgt en ufrugtbar hingst. Overvoldgiften dømte sælgeren til at tage hesten tilbage og erstatte købssummen plus sagsomkostninger.

I øvrigt kunne der være store penge involveret i hestehandel, således som det fremgår af et udklip i Aarhus Amtstidende fra 16. februar 1944. Især når man tager pengenes købekraft på den tid i betragtning.

I det hele taget var hestehandel en metier for indviede. Et lille eksempel i den mere spøjse afdeling: En jovial bondemand kom til hestehandleren for at købe en hest. Han forklarede, at han gerne ville have en kvik hest med livsmod og friskhed. Nu havde hestehandleren kun en ældre hest til rådighed, som ganske vist hang med hovedet og så trist ud. Men et nik til staldkarlen og denne vidste besked. Han anbragte diskret en

Store Hingstehandeler.
Gdr. J. P. Lindetoft, Terp Østergaard, har solgt Hingsten Domp-tuer de Horlebécq, der blev Nr. to ved Kaaringen i Aarhus, til en nystiftet Hesteavlsforening paa Vinderupegnen for 30,000 Kr., deraf en mindre Del paa Vilkaar. Køberne havde først for-gæves budt Lindetoft 50,000 Kr. for Matador Zoulou.
Endvidere har Lindetoft solgt Albion Cocktail for 25,000 Kr., deraf en Del paa Vilkaar, til Gdr. Mathias Lorenzten, Tousgaardlund ved Sommersted.

Onsdag den 16. Februar 1944

De belgiske Hingste i Aarhus i Gaar

DER VAR MØDT 6—700 interesserede til den belgiske Hesteavls Hingste-kaaring paa Aarhus Kvægtorv i Gaar. Af de 44 tilmeldte Hingste var der mødt 39, hvoraf 6 kaaredes i 1. Klasse og 6 i 2. Klasse. Resten blev ikke kaaret.

håndfuld sorte peberkorn i bagenden af hesten - og se hvilken forandring. Hesten rejste hovedet, ørerne fremadrettede, og med løftet hale mønstrede den med let gang over jorden.

Lindetoft blandt pionererne

Som det fremgår af ovenstående, blev der fra Terp Østergård lagt et meget stort arbejde i at fremme avlsarbejde og promotion af Den Belgiske Hest i det østjyske. Utrætteligt arbejdede J. P. Lindetoft for den sag, som mere end noget andet fyldte hans liv.

Bedst er dette nok udtrykt i en artikel, som landskonsulent Holger Hansen skrev i "Belgisk Hesteavl" i 1963. Han skriver: "Fra 1939 til 1955 virkede Lindetoft som hoppekåringsdommer i Jylland. Jeg kan forsikre for, at han i denne egenskab har gjort et meget, meget stort arbejde. Lindetoft har hørt til pionererne indenfor belgisk hesteavl i Jylland og har ydet en indsats, som må afføde tak og anerkendelse."

To år senere - i 1965 - hædrede hans kolleger ham ved at gøre ham til æresmedlem af foreningen.

Denne hæder modtog han netop 40 år efter sin deltagelse i stiftelsen af foreningen. En flot indsats for hjemegnen, må man vel sige, på et område, som var betydningsfuldt for den tid, han levede i. Han døde i 1969 knap 80 år gammel.



Avlshingsten Matador Zoulou mønstres i rask trav.

Giv rum til midlertidige aktiviteter i tomme bygninger

Vi kender alle det triste syn, som møder os, når en bygning står uudnyttet hen. Men sådan behøver det ikke være. Organisationen Givrum.nu arbejder for at knytte ejere og iværksættere sammen om etablering af midlertidige kulturelle og sociale aktiviteter i tomme bygninger, der venter på at blive ombygget, renoveret eller revet ned. Realdania støtter Givrum.nu i arbejdet med at etablere en interesseorganisation og en professionel platform for vejledning om emnet for både lejere og ejere.

De gør det i Berlin, og de gør det i stort omfang i hele Holland – og nu skal vi også blive bedre til det herhjemme. Næmlig at udnytte det kulturelle, sociale og byudviklingsmæssige potentiale, der ligger i midlertidige og kreative ibrugtagninger af tomme bygninger. Udover erfaringer fra andre lande tilbyder Givrum.nu gratis vejledning til sociale og kulturelle iværksættere, der ønsker at opstarte midlertidige kulturplatforme i tomme bygninger.

Bag Givrum.nu står Christian Fumz og Jesper Koefoed-Melson. De oplever et stort behov for at skabe en samlet platform for erfaringsudveksling blandt både iværksætterne – altså lejerne – og ejerne af de tomme bygninger. Givrum.nu vil derfor i fremtiden fungere som interesseorganisation for både ejerne af bygningerne og iværksætterne. Det er tanken, at interesseorganisationen bl.a. skal tage del i det udviklende arbejde i byen for at sikre bæredygtigheden i de beslutninger, som træffes på politisk plan. Samtidig vil man indsamle, systematisere og formidle viden indenfor området og deltage som sparingspartner i forbindelse med etablering af midlertidige aktiviteter i tomme bygninger samt facilitere møder med de nødvendige myndigheder.

Derudover vil der blive afholdt to konferencer, og hjemmesiden Givrum.nu udbygges bl.a. med et interaktivt Danmarkskort, hvor både nye og etablerede kulturelle og sociale aktiviteter får en visuel profil. På den måde bliver det lettere for brugerne at finde steder, som de kan blive del af, og samtidig giver hjemmesiden de ejere, der ønsker deres bygninger midlertidigt taget i brug, mulighed for annoncering.

"I stedet for at se tomme bygninger som et problematisk levn fra en svunden tid, opfatter vi i interesseorganisationen Givrum.nu, alle de tomme bygninger, der har overlevet deres oprindelige formål som en ressource, der blot venter på at blive taget i brug. Vores arbejde skulle gerne munde ud i at flere tomme bygninger finder et midlertidigt formål til gavn for lokalmiljøet, og som yderligere kan give et hint om en fremtidig anvendelse. Derfor er vi utroligt glade for, at Realdania har valgt at støtte dette projekt, så vi nu får mulighed for at præge det danske syn på byudvikling i en fremsynet retning," siger Christian Fumz, Givrum.nu

"Vi ser et stort uudnyttet potentiale i den midlertidige brug af tomme bygninger, som kan skabe liv i byen og dermed gøres til en aktiv og positiv del af byudviklingen. Men der mangler helt klart videndeling på området, hvor der i øjeblikket kan være meget langt mellem brugerne og ejerne af bygningerne. Med Givrum.nu får vi et forum, der kan knytte bånd mellem ejere og iværksættere – og dermed fremme de kreative og sociale aktiviteter rundt omkring i byen," siger Anne-Mette Gjæraa, projektleder i Realdania.

Vendsysselkredsen

Vi havde valgt at holde vores efterårsmøde den 26. oktober i Vrå. Vi havde lavet en aftale med Valgmenighedspræsten Lene Grårup kl. 19.00, om at se Valgmenighedskirken og høre om dens historie. Lene var meget god til at fortælle om kirkens tilblivelse og historie, Kirken blev bygget i 1907 og har en meget god opbakning i lokalsamfundet.

Derefter gik vi over på Vrå Højskole, hvor forstander Pia Schnoor fortalte om Vrå Højskole og om hendes vej til forstanderjobbet. Pia er en ildsjæl af format, hun brænder virkelig for sit job. Hun gør en kæmpe indsats for de elever, hun har på skolen.

Og hun har vendt udviklingen fra at være lukningstruet og til at være den højskole i Danmark der har den allerstørste elevtilgang.

Under ledelse af Tove Sørensen Vrensted, sang vi nogle af de gode sange fra Højskolesangbogen.

Det var en rigtig god udbytterig aften med 28 deltagere.

Niels Ole Volhøj.

Fynskredsen

En dejlig novemberdag tog Fynskredsen en tur i Tivoli. Vi ankom til haven sidst på eftermiddagen og den var flot med juleudsmykning og alle lysene tændt. Efter en times vandring i haven mødtes vi i restaurant Hercegovina og nød en dejlig julebuffet. Alt imens restaurantens orkester underholdt os med sigøjnermusik.

Så var det tid til Mama Mia i Tivolis koncertsal. Abbas dejlige melodier og dygtige kunstnere gav os en skøn aften Vi gik fra forestillingen i godt humør og nød en sidste gang Tivoli flotte udsmykning på vej til bussen. Vi var 41 deltagere.

Karen Jacobsen



Sjællands Syd

Den 6. november afholdt Sjælland Syd sin sædvanlige højskoledag på Brøderup Ungdomsskole ved Tappernøje. Vi startede med morgenkaffe og en rundtur på skolen. Peter Nymann fra Kostervig holdt derefter et meget interessant foredrag om at eje og drive en stor farm på 9.000 ha i Australien. Peter havde sammen med sønnen Knud købt en farm i Australien i 1990. Det var oprindeligt en fårefarm med 15.000 får, nu er der kun 5.000 tilbage og farmen drives som planteavlssfarm med raps, byg og hvede. Jorden dyrkes uden egentlig forbehandling, der sås direkte i stubben efter en ukrudtssprøjtning med en 36 m bred sprøjte. I løbet af væksttiden ukrudtssprøjtes der i alt 3 gange. Høsten varer ca. 2 måneder og er som regel afsluttet den midt i januar. De har senere købt endnu en farm.

Efter en times inspirerende sang med skolens tidligere sanglærer Poul Erik Thomsen, fortsatte dagen med et foredrag med tidligere borgmester i Fladså og nuværende viceborgmester i Næstved Hans R. Hansen. Han er 6. generation på slægtsgården Ellekildegård i Næstelsø. Han fortalte levende om slægtsgårdens historie. Gården er solgt til selveje i 1853 fra Rønnebæksholm, hvis daværende ejer Marie Toft var gift med Grundtvig, begges underskifter kan ses på det originale skøde, som stadig findes på Ellekildegård.

Hans R. Hansen talte derefter om udviklingen i udkantsdanmark. I udkantsområderne falder indbyggerantallet, og erhvervslivet forsvinder, og kommer aldrig tilbage. Mange foreninger forsvinder, og det virker som om, der er langt fra den kommunale administration til udkantsområderne. Han advarede mod at nedlægge forsamlingshusene, og anbefalede at man lavede bevaringsplaner for landsbyerne. Han talte om tilskud til renovering af bevaringsværdige bygninger, og om at bruge tomme landbrugsbygninger til andre formål. Han mente i øvrigt, at det ad åre bliver nødvendigt at fjerne gamle landbrugsbygninger. Alt i alt var det et glimrende og meget underholdende foredrag.

En rigtig god dag som 50 medlemmer deltog i.

Dorrit Røtting

Vestsjællandskredsen

Generalforsamlingen afholdes onsdag den 19. januar kl. 14.00 på Landbrugsskolen i Høng kl. 14.00.

Dagsorden ifølge vedtægterne, og på valg er Villy Langthjem og Karen Andersen.

Efter kaffen fortæller næstformand i Region Sjælland, gårdejer Jens Stenbæk, Åmosegård, om arbejdet i regionen.

Karen Andersen


Slægtsgårdsrejsen 2011 til Norge

Dansk Slægtsgårdsforenings rejse 2.-9. juli bliver til det sydlige Norge. Udgangspunktet bliver denne gang på Sjælland med opsamling på Fyn og i Jylland. Vi sejler fra Hirtshals til Kristiansand, og hjemturen bliver fra Oslo med færgerne til Frederikshavn, og derefter tilbage til udgangspunktet.

Vi besøger nogle af Christian den Fjerdes byer, som Kristiansand, Kongsberg og Christiania. Der bliver besøg på Eidsvoll, herregården, hvor den norske Rigsforsamling vedtog Grundloven 17. maj 1814. Vi ser Bogstadstiftelsen, et imponerende herregårdsanlæg i udkanten af Oslo, og meget mere med natur og kultur.

Udførligt program med tider og priser i næste blad, men vi anslår prisen til 8.000 kr. I prisen er alle måltider samt entre og rundvisning.

Returadresse:
Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

 **POST**
B **PP** DANMAR

70 år

Carl Martin Christensen

Juledag fylder Dansk Slægtsgårdsforenings tidligere landsformand Carl Martin Christensen, Kåregård på Nordfyn 70 år.

Carl Martin Christensens liv har haft og har stadig fire fundament: Kåregård, slægtsgårdsforeningen, politik og jagt.

Født på Kåregård og som ældste søn var han udset til at overtage gården, hvor han ville blive ottende generation, og det skete i 1969. Kåregård er ikke alene Kate og Carl Martin Christensens hjem, det er hele familiens samlingssted.

Carl Martin Christensen kom tidligt med i bestyrelsen af den lokale kreds af Slægtsgårdsforeningen. I 1980 valgtes han til hovedbestyrelsen, var med i bladudvalget og blev i 1987 valgt til landsformand.

Det var Carl Martin Christensen, som fik skabt en mere finmasket struktur i organisationen og tilmed skabte sammenhæng mellem kredse og hovedbestyrelse.

Efter 19 år som landsformand trak Carl Martin Christensen sig tilbage i 2006, men er stadig aktiv i Fynskredsens bestyrelse.

I mange år har Carl Martin Christensen været formand for Jens og Anna Jensens fond, hvortil han er udpeget af Slægtsgårdsforeningen, og det er hans fortjeneste, at fonden er blevet ændret fra at yde små lån til nyetablrede landmænd til at yde nyttige rejselegater til unge, der ville uddanne sig i udlandet.

Det tredje arbejdsområde er politik. Faderen, Chr. R. Christensen, var i 13 år medlem af Folketinget for Det konservative Folkeparti, så inspirationen var tæt på. Det begyndte i KU. I 1974 gav det en plads i Sønderø Kommunalbestyrelse, og gennem de

næste 30 år har han på skift været formand for skole- og kulturudvalget, teknisk udvalg og socialudvalget. Tilmed har han været viceborgmester. Efter kommunalreformen blev det til en valgperiode i Nordfyns kommune, men ved valget i 2009 sagde han fra. Det blev til en plads i Folketinget i valgperioden 1984-1987, og derefter var Carl Martin Christensen amtsformand for sit parti, der i hans formandstid både fik amtsborgmester og ministre.

Jagt har altid været en kær hobby, både den almindelige jagt på Kåregårds jorder, men også bukkejagt. Det blev til jagtrejser til bl. a. Skotland og Polen, men efterhånden samlede interessen sig om storvildt, og det er blevet til mange jagtrejser til Sydafrika - med og uden Kate.

Trods den meget aktive dagligdag har Carl Martin Christensen også fundet tid til og glæde ved medlemskabet af Oddfellowlogen.

Efterhånden som Carl Martin Christensen indskrænkede sit offentlige virke, fik han tid til at engagere sig i

sin egns historie, og det har konkret udmøntet sig i opgaven som omviser i den historiske Glavendruplund med skibssætning og runestene, som kun ligger få kilometer fra Kåregård.

Dansk Slægtsgårdsforening bringer her sin tak for indsatsen for foreningen og ønsker til lykke med fødselsdagen.

Peder Mouritsen

